

ձուածոց պակասաւոր իմաստութեան
ժամանակ, որոնք արգել խափանարար
են իրեն կատարեալ կանոնաւորու-
թեանը, երանի թէ Դանիէլ Մանինի
անմեղապարտ հայրենասիրին ածինա-
ցեալ ոսկրոտիքը՝ որ Քաւուրի՝ ի գլուխ
հանած միութեան շարժումը կը գու-
շակէր, հաշտութեան նոր նիւթ մը և
խաղաղութեան առ հաւատչեայ ըլլայ
իտալացւոց համար: »

Մենք ալ վերջապէս յօդուածնիս ա-
ւարտենք կրկնելով դարձեալ թէ իր-

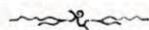
րե ազգային-կրօնական հանդէս մը
այնպէս դիտեցինք եղածը և սքանչա-
ցանք. և անշուշտ ենք որ եթէ մաս մը
ազատամիտ և ազատակրօն անձինք՝
տեղացիք և եկաւորք՝ իրենց յատուկ
զաղափարներովը կ'ուրախանային, սա-
կայն բազմութեան առ հասարակ կար-
ծիքն ու զգացմունքն էր մեղի պէս Ազ-
գասիրութեան հետ կրօնասիրութեան
յաղթանակը կատարել ՚ի պատիւ Դա-
նիէլ Մանինի ջերմ սրտին, ՚ի ներկայ-
ութեան իրեն ցրտացեալ ոսկերացը:

Հ. Դ. ՆԱԶԱՐԵԹԵԱՆ

ՏԱՂԲ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ

Փառքք Քրիստոսի ամենազօր յարութեան:
Սայլն այն իջանէր ի լեռնէն ի Մասեաց,
եւ ի վերայ նորա աթոռք են կարգեալ,
եւ ի վերայ նորա գահոյք ոսկեղէնք,
եւ ի վերայ նորա բեհեզք ծիրանիք,
եւ ի վերայ նորա որդի արքայի,
եւ յաջմէ նորա վեցթեւեան սերովբէքն,
յահելէ նորա բազմաչեայ քերովբէքն,
առաջի նորա մանկունք գեղեցիկ,
ի գիրկս նոցա խաչն տէրունական,
ի ձեռին նոցա սաղմոսարան եւ քնար,
որք երգէին եւ ասէին,
Փառքք Քրիստոսի ամենազօր յարութեան:
Ածեալ են ածեալ զսայլիկն,
ածեալ են կացուցեալ.
եւ ահա չշարժէր սայլիկն այն՝
եւ ահա չխաղայր անիւն այն:
Եթէ հարիւր բարդ խղրրձան, վեց կորրնկան,
մին մանուշակ խրձադիզեալ.
ի Մասեաց յաջ կողմանէն
սայլիկն ածեալ են կացուցեալ.
եւ ահա չշարժէր սայլիկն այն,
եւ ահա չխաղայր անիւն այն:
Եթէ սամիքն են արծաթի, լուծն էր ոսկի,
եւ սամոտիքն ապրիչիմի.
Փոկեր շարած շարանման հոյլ մարգարիտ.

եւ ահա չշարժէր սայլիկն այն ,
եւ ահա չխաղայր անիւն այն :
Այն ճորտն ճոճ էր եւ ճապուկ
ուռամիջակ հաստաբազուկ ,
լայնաթիկունք խարտիշագեղ ահեղագոյ ,
նա ձայն ածէր եզն ամուլին
կանչին առնէր աթոռակին :
Եթէ եզինքն են սաթ ու սպիտակ
ծաղկախայտուցք արագաքայլք ընթացականք ,
եղջեւրն ամէն խաչանման ,
եւ մագն ամէն հոյլ մարգարիտ .
եւ ահա չարժէր սայլիկն այն ,
եւ ահա խաղայր անիւն այն :
Ի յառեղէն առեալ շարժումն կուրծն սայլին
նա ձայն ածէր եզն ամուլին :
Սայլն ի Սինեայ երկրորդ օրէնքն էր Մովսէսի .
Եւ այն հարիւր բարդ խղրրձանն՝
այն նահապետքն են մարգարէք .
Եւ այն վեց բարդ կորնկանն՝
վեցօրեայ գործքն Աստուծոյ .
Եւ այն մին մանուշակ՝
միաւորեալ Երրորդութիւնն :
Եւ այն մանուկ խարտիշագեղն՝
այն Յովաննէսն էր մկրտիչն .
Եւ այն չորս կուրծն սայլին՝
աւետարանն էր Քրիստոսին :
Ի գիւ գայր ի գիւ սայլիկն ի գիւ
ի Մասեաց յաջ կողմանէն՝
սայլիկն ի գիւ գայր ի գիւ
եւ ճռնչալով գայր մտանէր յերուսաղէմ ,
եւ որդիք նոր Սիովնի նոր երգէին զայս ասելով ,
Փառքք Քրիստոսի . Այսօր արձակեցաք :

Անուն անեղին էին Աստուած է .
է միշտ յէութեան յանհասութեան նոյն :
Նոյն ինքն է նըման նոյն մի եւ նոյն մի .
մի ոմն ի յէից անդրէն ի նոյն թիւ :
Թիւ միշտ եռակի եզեռակի փառք .
փառք իմ գիմառից էից գոյէից գունդ :
Գունդ տրամք երամից կայք յանուրեք վայր .

վայր համբից բիւրից օր սահմանեալ գետ :
Գետ քառանիւթեայք պաղպաջ երկնի փայլ փայլ .
փայլք փաղփինատար Աստուած անծայրենի լոյս :
Լոյս գերազանցիկ երկնաշաւիղ ռահ .
ռահ արքունաճեմ վերայ ծովու քայլ :
Քայլ վեմ շարժելով տեղիարան նիստ .
նիստ արքունաճեմ անապատի տօթ :
Տօթ ի ծարաւուտ երկրի երկրին կոյս .
կոյս արդիւնալուր սիրայինունդ սէր :
Սէր հարկաւորեալ կամից կատար կամ .
կամ ժամին հասեալ պատերազմի օր :
Օր պարզ եւ թերի օր մի յայտնի տեառն .
տեառնագիր հրաման ես բարձրանամ դէտ :
Դիտեմ դիտանոց դէմ հարաւոյ ճեմ .
ճեմ պատմութեան բոսորայնոյ գոյն :
Դոյն ներկեալ արեամբ աղբիւր բլղխեալ կող .
կողիմնապատիր պարտեաց յառաջ ձայն .
Ձայն տուք զըստերացըդ սիոնի զի լայք .
զի լայք ու աւաղէք պըսակ ի գլուխ իմ :
Իմ վարսս անձրևով քաղցրիկ ցօղով լի .
լի ու լրումնօրէն զիս պըսակեաց մայր իմ :
Մայր իմ հետևող ժամադրողին օր .
օր երիցօրեայ ես տապանի դընիմ :
Դնիմ դէմ դըժոխոց աւարողին բուռն .
բուռն զօրութեամբ զօրեղինին զօր :
Ջօր զօրեղինին զօրինահաս գունդ .
գունդ նըւաստախումբ աւետաբեր յոյս :
Յոյս յուսաբերին ժամայն հասէք լեառն ,
լեառն Գալիլեա անդ տեսանէք ըզտէր :
Տէր յարեաւ կանայք գան ի հանդէս փոյթ ,
փոյթ պատուէր տուք իմոյ պետրոսեան երամին :
Երամք երամից ձեզ երանեն միշտ ,
միշտ ձեզ երանեն զի տէր յարեաւ այսօր :
Այսօր տէր յարեաւ , փառք յարութեանն տեառն .
տեառն գոհութիւն փառք եւ պատիւ միշտ յաւիտեան :

Ս. ԳՐ. ՆԱՐԵԿԱՅԻ

Ատեն մը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ
աւելի հոգեւանդն հանդիսից ժամա-
նակ՝ անշուշտ է որ այսպիսի ամենայն
տաղից եղանակները ոչ միայն Անուոյ
կաթողիկէին պարանոցատանջ կամար

ներուն տակ՝ այլ նաև ամենայն եկեղե-
ցեաց մէջ ալ կը հնչէին և զսիրտս կը
գորովէին . սակայն եթէ լուեցին անոնց
փափկահնչիւն ոլորակքն , աղէկ է գո-
նէ ըստ աւուր պատշաճից յիշել ըն-

Թերյամամբ մեր հրաշարան նախնեաց
այսպիսի իմաստալից և չքնազ գրու-
թիւնքը, որոնք յարդի են իրենց հնա-
ւանդ յիշատակաւն և միանգամայն իր-
ըն մատենագրական երկասիրութիւն :

Միայնակեաց կեանք գեղի մէջ :

Ահաւասիկ վերջապէս աղուոր գեղի
մը մէջ եմ ուր շատ կը փափաքէի ըլ-
լալ : Բլուրներ ու անտառներ, մարդա-
գետինք և առուակք, բնակարան հան-
գըստութեան ու խաղաղութեան, վեր-
ջապէս կրնամ քու գրկիդ մէջ ապրիլ,
ե կրնամ յագեցնել իմ ծարաւս որ եր-
կայն ժամանակէ՝ ի վեր բորբոքած և ոչ
երբեք գոհ եղած էր : Այս գիւղային
առանձնութիւնը որ երևակայութիւնս
իմ առջիս կը բանար, գտայ ես . իմ ե-
րազներուս ամենէն սիրելին՝ ալ երազ
չէ :

Ի՞նչ օդ է ասիկայ զոր ես հոս կը
չնչեմ : Ի՞նչ բուրմունք, ի՞նչ զովու-
թիւն, ի՞նչ քաղցրութիւն : Ի՞նչպէս հո-
գին կը բարձրանայ ու կ'ընդարձակի
այս բաց օդուն և գեղեցիկ երկնքին
մէջ : Նաև ինձ կ'երևնայ որ գեղը մեր
մտաւոր զօրութիւնները ու կարողու-
թիւնները աւելի կը զօրացնէ և աւելի
կարևոր կ'ընէ մտածելու հաճոյքը : Ի՞նչ
ամբոխ գգացմանց ու գաղափարաց,
յափշտակմանց և գորովոյ : Որչափ բան՝
որ բոլորովին մոռցած կը կարծէի, հի-
մա դարձեալ կ'երևնան, և կը միա-
բանին և մոքիս մէջ կը նորոգուին, որ
կը զարմանայ տեսնելով :

Ոչ, չկայ մարդ՝ որ բնութեան գե-
ղեցկութիւնները գէթ երբեմն զմայլե-
ցուցած չըլլան զինքը : Կ'ուզեմ որ ինքն
ալ մտնայ թանձր անտառի մը տուըն-
ջենային գիշերուան մէջ՝ եթէ կրնամ
այսպէս ըսել, և չգգայ այն աստուա-
ծանուէր ու քաղցր սոսկումը որ կ'ազ-
դէ . կ'ուզեմ որ զիտէ անտարբերու-
թեամբ անհուն և անչափ մարգերը, ու
րոնց մէջ մտրուեն աչքը իբրև կանաչ

ովկիանոսի մը մէջ կը կորսուի զուար-
թութեամբ : Թող ընդդիմանայ բիւրա-
ւոր ստորնագոյն առարկայից . անշուշտ
չկրնար հակառակիլ այն արդեանց, որ
ամէն մարդիկ կը զգան քիչ շատ բարձր
լեռանց վրայ, որով մեզի կ'երևայ թէ
յայլ կը փոխուինք, ամեն զգացմունք
նիս ազնուանալով ու բարձրանալով, և
աւելի երազ և աւելի ուժեղ սահելով
կեանքը մեր անդամներուն վրայէն :
Բայց գեղի մէջ աղէկ զուարճանալու
համար՝ պէտք է միայն ու ազատ ըլ-
լալ : Հոն չէ՝ չգտնուիր ոչ քաղաքա-
կան աղաղակ, ոչ խաղ, ոչ խնջոյք, ոչ
կառքով շրջագայութիւն, ոչ գիշերային
հանգէսներ, ոչ արշալոյսի ժամանակ
քնանալներ, ոչ սնտուի պատմութիւն-
ներ, ոչ տուփական բարկութիւնք, և
ոչ ալ բամբասանք . չպատշաճիր, ինչ
պէս ըսաւ մէկը՝ քաղաքը գեղին մէջ
փոխադրել :

Այն ձորերն ու լեռները, այն ան-
տառներն ու ընդարձակ մարգագե-
տիները, այն հովանին ու այն արեգա-
կը, այն դէմ ընդդէմ վայրենի բաները,
զուարճալիներն ու սարսափելիները,
այն դաշտերուն խարաբաշուութիւնը այն-
չափ կանաչութեան աստիճանաւորու-
թեանց մէջ տեղը, կապոյտ ու մեծ կամ
ճոխաբար ամպերով նկարուած երկնքի
մը տակ, երբեմն նաև պայծառ ալեաց
մէջ անդրադարձեալ . ու թռչուններն
ու երամակները և մշակները որ շարժ-
մունք կու տան այս աղուոր մեծ ու զա-
նազան տեսարանիս... ո՛հ, ո՛վ կրնայ
նկարագրել : Ո՛վ կրնայ խօսիլ այն նոր
էակներուն վրայ, որով բազմացեալ
կ'երևնայ ինձի, այն էակներուն վրայ
որոնք իմ սրտիս համեմատ եղած են :
Եւ ի՞նչ փոյթ է երևակայական ըլլալ-
նին, երբ իրենց ընկերութիւնը ինձի
սիրալի կու գայ՝ և զիս ամենաքաղցր
ցնորից մէջ կը ձգէ : Այս սէրը առ-
այնա՝ թող տեսնեն անոնք որ իբրև մար-
դատեցութիւն կը սեպեն, եթէ ոչ ար-
գեզք մանաւանդ շատ աւելի գորովա-
լից և փափուկ սիրտ մը կը ցուցնէ, որ
իրական աշխարհքով գոհ չըլլալով, կը